इत्यादीनि सर्वाण्यपि रूपाणि भौवादिकदीदांसतिवत् (832) ज्ञेयानि ।

(1703) "[आङः] शासु इच्छायाम्"

(II-अदादिः-1022. सक. सेट्. आत्म.)

"**आत्रेय-मैत्रेय-स्वामि-काश्यपाः** अमुमुदितं पठन्ति । **वर्धमान-पम्मता-कारहरदत्तगर्गादयः** अनुदितं पठन्ति" इति **माधवः** । '—इच्छायामाशास्ते, शास्ति शासने ।' (श्लो. 184) इति **देवः** । 'नमोवाकं **प्रशास्महे** ।' इति **भवभूति** (उत्तररामचरिते 1-1) प्रयोगात् प्रायेणायम् आङ्पूर्वः । [1]आशीः, [2]आशिषा, [3]अन्यदाशीः-अन्याशीः, [4]आशासा-आशास्तिः, [5]आशास्यम्, [6]आशासितः,[A]

---

1. '**आङः शासः** क्वौ' (वा. 6-4-34) इति आङ्पूर्वकादस्मात् क्विपि, उपधाया इत्वम् । '**आशिषि** लिङ्लोटौ' (3-3-137), '**क्षियाशीः**—' (8-2-104) इत्यादिनिर्देशाद्वा उपधाया इकारः । धातुसकारस्य 'वेरुपधाया दीर्घ इकः' (8-2-76) इति दीर्घः । **मित्रशीः आर्यशीः** इत्यादि तु नास्माद्धातोः, किन्तु 'शासु अनुशिष्टौ' इत्यस्मादिति **न्यासपदमञ्जर्यादिषु** स्पष्टम् ।
2. 'आपं चैव हलन्तानाम्—' इति वचनात् क्विबन्तात् टाप् । क्विबन्तात्, धातोः इत्वे, '**शासि**वसि—' (8-3-60) इत्यादिना षत्वे च एवं सम्पद्यते ।
3. अन्या आशीः **अन्यदाशीः** । 'अषष्ठ्यतृतीयास्थस्यान्यस्य दुग् **आशीराशा**–' (6-3-99) इत्यादिना दुगागमः । षष्ठीतृतीयान्तत्वे तु **अन्याशीः** इत्येव ।
4. '**गुरोश्च हलः**' (3-3-103) इति स्त्रियामकारप्रत्यये रूपमेवम् । एतच्च **माधव**-मतेनोक्तम् । **क्षीरस्वामी** तु "**आशास्तिः** । 'गुरोश्च हलः' (3-3-103) इति नास्ति; निष्ठायां सेटोऽकारवचनात् (द्रष्टव्यम् वा. 3-3-94) ।" इत्याह । अत्र प्रयोगः प्रमाणम् ।
5. 'एतिस्तुशास्वृ—' (3-1-109) इत्यत्र उदितो निर्देशात् न अस्मात् क्यपः प्रसङ्ग इति **आशास्यम्** इति ण्यदेव—इति **माधवः** । अयमाशयः—'निरनुबन्धकग्रहणे न सानुबन्धकस्य' (परि-82) इति वचनात् प्रकृतसूत्रे 'शासु अनुशिष्टौ' इत्यस्यैव ग्रहणम्, नास्येति । तेनात्र ण्यदेवेति । '**शास** इद् अङ्हलोः' (6-4-34) इत्यनेनात्र ण्यत्प्रत्यये इत्वं नाशङ्क्यम्; संयोगस्य 'संयोगो विप्रयोगश्च साहचर्यं..... विशेषस्मृतिहेतवः ॥' (वाक्यपदीयम् 2-315) इति विशेषस्मृतिहेतुत्वात् अङ्सम्बन्धिन एव **शासेः** इकारविधौ ग्रहणात्, अस्य च अङभावात् ।
6. '**आङः शास**' इति **दुर्ग**सम्मतपाठे निष्ठायामिटि एवं रूपम् । उदित्पक्षपातिनौ **आत्रेयमैत्रेयौ** तु **आशास्तः आशास्तवान्** इति निष्ठायां रूपमाहतुरिति **माधवीये** स्पष्टम् । अयं भावः—उदित्पक्षे कृत्वायामिड्विकल्पनात् निष्ठायाम् 'यस्य विभाषा' (7-2-15) इतीण्निषेधः, इति तेषां मतम् ।

A. 'ईड्योऽयमीशः समुपास्तिशीलैराशासितः—।' धा. का. 2-45.